



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne [datum] v senátu složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Stiboříka a soudců JUDr. Zdeňka Sováka a Mgr. Vandy Činkové odvolání obžalovaného [jméno] [příjmení], narozeného [datum], proti rozsudku Městského soudu v Praze z 15. května 2019, sp. zn. 45 T 4/2019,

a rozhodl

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. se napadený rozsudek zrušuje ve výroku o trestu a způsobu jeho výkonu.

Podle § 259 odst. 3 tr. ř. se ve věci rozhoduje tak, že se obžalovanému

[jméno] [příjmení], narozenému [datum],

za zločin znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea druhá, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a), c) tr. zákoníku

ukládá

podle § 185 odst. 3 a § 40 odst. 2 tr. zákoníku trest odnětí svobody na dobu 3 (tři) let.

Podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku se mu výkon uloženého trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu 5 (pět) let.

Jinak zůstává napadený rozsudek nedotčen.

Odůvodnění:

1) Napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze byl obžalovaný [jméno] [příjmení] uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea druhá, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a), c) tr. zákoníku a odsouzen podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku, § 40 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody na dobu čtyř roků. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl obžalovaný pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku mu bylo uloženo ochranné léčení psychiatrické v ambulantní formě. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný povinován zaplatit poškozené [jméno] [příjmení] jako náhradu nemajetkové újmy – ztížení společenského uplatnění částku 652.223 Kč.

2) Jednání, které bylo obžalovanému kladeno za vinu, spočívalo v tom, že nejméně od přesně nezjištěného dne v období od [datum] – [datum] až do června 2017, jednak v [obec a číslo] na [obec], [ulice a číslo], v bytě na adrese trvalého bydliště nezletilé, jednak v místě svého trvalého bydliště v [obec], [ulice a číslo], okr. [okres], v době, kdy hlídal svou nezletilou vnučku – poškozenou [jméno] [příjmení], [datum narození], tj. o víkendech, prázdninách, v době její nemoci či při rodinných návštěvách, zneužil svého postavení dědečka, kterého měla poškozená ráda, své autority, kterou u poškozené měl, a vlivu, v důsledku kterého se poškozená obávala svěřit se s prožitými událostmi, tedy využil fyzické i psychické bezbrannosti nezletilé vyplývající z jeho převahy jak fyzické, tak psychické, nízkého věku nezletilé, převahy dospělé autority, vyplývající z jeho pozice prarodiče, opakovaně v přesně nezjištěném počtu případů poškozenou hladil přes oblečení na prsou a genitáliích, posléze se jí dotýkal již pod oblečením na prsou, obnaženém přirození, do kterého nezletilé nejméně od léta 2014 zasouval prst, což ji bolelo, osahával ji na prsou a genitáliích během koupání, opakovaně držel její ruku na svém oblečení, několikrát ji jazykem dráždil orálně na prsou a genitáliích, přičemž se poškozená jeho jednání v několika případech bránila tak, že se snažila ho odstrčit, odsunout se od něho a řekla mu, ať to nedělá, že jí to bolí, na což reagoval tak, že s jednáním v danou chvíli přestal, avšak následně ho opakoval; razantnější způsob obrany poškozená nezvolila a jeho jednání strpěla, neboť se bála prudké reakce obžalovaného a toho, že v případě, že jeho jednání oznámí, zničí celou rodinu, a v důsledku jednání obžalovaného došlo u poškozené k rozvoji posttraumatické stresové poruchy, projevující se změnami v emoční a osobnostní struktuře, sebepoškozováním v podobě řezání se nožem a nůžkami, bodáním se kroužkem do kloubů, problematickými vztahy s vrstevníky, narušením interpersonálních vazeb, obtížným zařazováním do kolektivu, zhoršením školního prospěchu, neschopností komunikace s okolím a sociální izolací, narušenou důvěrou v dospělé, a tato porucha poškozenou omezila v obvyklém způsobu života po dobu nejméně jednoho roku.

3) Proti tomuto rozsudku podal v zákonné lhůtě odvolání obžalovaný [jméno] [příjmení], a to v celém rozsahu vyjma výroku o uložení ochranného léčení. K výroku o vině obžalovaný v podaném odvolání uvedl, že se k podstatným okolnostem stíhaného skutku doznal, toto své doznání nechce zpochybňovat, avšak některé okolnosti skutku proběhly jinak, než je uvedeno ve výroku rozsudku, Jde zejména o rozsah skutku – jeho časové vymezení a jeho vymezení co do intenzity. Počátek jednání stanovuje cca na říjen roku 2014 s tím, že jednání trvalo do května 2017. Pokud rozsudek vychází jednostranně z výpovědi poškozené a nebere v úvahu vyjádření obžalovaného, nejedná se o objektivní hodnocení. Upozorňuje, že pokud by byla pravdivá skutečnost, že poškozené strkal do přirození až tři prsty, projevilo by se to při gynekologickém vyšetření, při něm však porušení hymenu poškozené nebylo shledáno. Napadl rovněž závěr soudu o tom, že všechny následky na zdraví poškozené byly způsobeny jeho jednáním, aniž by bylo přihlédnuto k tomu, že poškozená procházela disharmonickým vývojem, zažila vícero problematických vlivů, ať již v rodině či ve škole, a tyto vlivy zcela určitě její psychiku ovlivnily rovněž významným způsobem. Výrok o uložení trestu se jeví být nepřiměřeně přísným, byť byl modifikován ustanovením § 40 odst. 2 tr. zák. Nebylo přihlédnuto k okolnostem týkajícím se poměrů obžalovaného, jeho věku, dosavadnímu bezúhonnému způsobu života, kritickému postoji k vlastní trestné činnosti a dobré prognóze resocializace. Při výroku o náhradě nemajetkové újmy pak soud nepřihlédl k duševní poruše obžalovaného a k jeho podstatně

sníženým ovládacím schopnostem (§ 2920 občanského zákoníku). Nesprávný je argument soudu, že si obžalovaný po celou dobu uvědomoval závažnost svého jednání, a že tak bylo v jeho silách do budoucna korigovat své jednání. Obžalovaný si však nebyl své duševní poruchy vědom a tudíž je neadekvátní uvažovat, že by měl vyhledat lékařskou pomoc. Zdravotní stav poškozené nelze považovat za ustálený, přičemž ustálenost stavu je nutným předpokladem pro posouzení následků, přičemž se musí jednat o následky trvalé, nikoliv dočasné zdravotní obtíže. Nesprávný je též závěr soudu, proč nepřihlížel k majetkovým poměrům obžalovaného. Uložená povinnost nemá být pro obžalovaného likvidační. Obžalovaný je přitom starobní důchodce, který důchod průběžně spotřebuje na úhradu životních potřeb, jinak je s výjimkou bydlení nemajetný. Při uznání odpovědnosti za své jednání pak obžalovaný poškozené zasílá měsíčně částku 2.000 Kč na účet její matky.

4) S ohledem na všechny uvedené důvody obžalovaný navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu I. stupně zrušil a sám rozhodl tak, že ve výroku o vině upraví popis skutku, výrokem o trestu uloží trest mírnější – trest kratšího trvání s podmíněným odkladem výkonu tohoto trestu, případně za současného vyslovení dohledu a případně s uložením přiměřených omezení (zákaz styku s poškozenou), a to vše za současného uložení ochranného léčení psychiatrického v ambulantní formě; a dále že ve výroku o náhradě újmy odkáže poškozenou na řízení ve věcech občanskoprávních.

5) Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a shledal odvolání obžalovaného částečně důvodným.

6) Skutková zjištění byla krajským soudem zjištěna řádným a zákonným způsobem. Vedle výsledku obžalovaného byla zejména vyslechnuta poškozená nezletilá [jméno] [příjmení] a její matka [jméno] [příjmení]. Soud pak jednotlivé výpovědi vyhodnotil a na jejich podkladě stanovil skutkový stav, který popsal ve výrokové části rozsudku. Zabýval se i připomínkami obžalovaného, který se ke svému jednání doznal pouze částečně, a to, že jej uznal vinným v plném rozsahu skutku, pečlivě odůvodnil.

7) Vrchní soud v této souvislosti připomíná významnou procesní zásadu, že pokud soud I. stupně postupoval při hodnocení důkazů důsledně podle § 2 odst. 6 tr. řádu a učinil logicky odůvodněná skutková zjištění, nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušit jen proto, že popřípadě sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem. V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu cit. ustanovení (srov. [číslo] – I. Sb. rozh.tr.). A právě takovým, tedy se zákonem souladným způsobem nalézací soud důkazy hodnotil a tudíž, vzhledem k zákonné úpravě a citované judikatuře nemohl odvolací soud do skutkových závěrů o vině žádným způsobem zasahovat (viz rozhodnutí Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 2726/2014).

8) Právní posouzení skutku v konkrétním případě odpovídalo zákonným kritériím ustanovení § 185 tr. zákoníku. Úvaha, že jednáním obžalovaného byla spíše naplněna skutková podstata trestného činu pohlavního zneužívání podle § 187 tr. zákoníku je sice opodstatněná, avšak za situace, v níž při současném formálním pojetí trestného činu byly naplněny i znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění, krajský soud nepochybil, pokud uznal obžalovaného vinným tímto trestným činem a nikoliv trestným činem subsidiárním. Správnými byly shledány i úvahy soudu týkající se absence znaků skutkové podstaty trestného činu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 tr. zákoníku.

9) Trest byl obžalovanému [jméno] [příjmení] ukládán v rámci zákonné trestní sazby ustanovení § 185 odst. 3 tr. zákoníku, to za použití § 40 odst. 2 tr. zákoníku Krajský soud správně zjistil, že obžalovaný trpí významnou duševní poruchou chorobného charakteru – organicky podmíněnou poruchou osobnosti, která se projevuje povrchní emoční labilitou, sklonem k emočně

nerozvážnému jednání, poruchou kognitivních funkcí, které byly způsobeny postižením mozkové tkáně, kornatěním cév a vysokým krevním tlakem. V důsledku této poruchy byly jeho ovládací schopnosti ve vztahu k projednávané trestné činnosti podstatně sníženy. Tím byly splněny podmínky, aby za současného uložení ochranného léčení obžalovanému mohl být uložen trest i v nižší výměře, než je dolní hranice zákonné trestní sazby, a to v případě, má-li soud za to, že by vzhledem k zdravotnímu stavu pachatele bylo možno dosáhnout možnosti jeho nápravy i trestem kratšího trvání, přičemž soud není vázán omezeními uvedenými v § 58 odst. 3 tr. zákoníku.

10) Při aplikaci uvedeného ustanovení pak krajský soud s přihlédnutím k okolnostem polehčujícím i přitěžujícím obžalovanému [příjmení] uložil nepodmíněný trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby ustanovení § 185 odst. 3 tr. zákoníku, a to na dobu čtyř roků. Za polehčující okolnost soud vzal dosavadní bezúhonnost obžalovaného, jeho částečné doznání a upřímně vyjádřenou lítost nad svým jednáním a jeho následky, i okolnost, že sám zahájil psychiatrické léčení. Zdůraznil též skutečnost, že se uvedeného jednání obžalovaný dopustil ve stavu zmenšené přičetnosti, jakož i k závěru znalců ohledně dobré možnosti jeho resocializace. Trest je již ze zákona nepodmíněný, soud pak jeho nepodmíněnost odůvodnil délkou páčání trestné činnosti a způsobenými následky na zdraví poškozené.

11) Odvolací soud se zabýval zejména osobou obžalovaného (72 let starý muž, dosud bezúhonný, s kritickým náhledem na svou trestnou činnost a snahou o nápravu následků, které svým jednáním způsobil - nejen dobrovolné zahájení léčení, ale zejména finanční podpora poškozené, kterou chce odčinit nemajetkovou újmu, kterou ji bezpochyby způsobil). Shledal tak splněnu podmínku ustanovení § 81 odst. 1 tr. zákoníku. Podle tohoto ustanovení soud může podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři léta, jestliže vzhledem k osobě a poměrům pachatele, zejména s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a prostředí, ve kterém žije a pracuje, a k okolnostem případu má důvodně za to, že k působení na pachatele, aby vedl řádný život, není třeba jeho výkonu.

12) Vedle okolností týkajících se osoby obžalovaného pak musí být v úvahu vzaty i poměry pachatele (starobní důchodce žijící s manželkou, osoba dobrovolně se léčící z diagnostikované duševní poruchy, pod jejímž vlivem se trestné činnosti dopouštěl) a rovněž i okolnosti případu.

13) Zatímco skutečnosti týkající se osoby a poměrů obžalovaného prakticky vylučují nebezpečí možné recidivy trestné činnosti stejného nebo jiného charakteru, krajský soud upozornil na přitěžující okolnosti případu, které spočívaly v délce páčání trestné činnosti a ve způsobeném následku. První z těchto skutečností je stanovena správně, přihlédnuto však mělo být k nižší intenzitě jednání obžalovaného (žádné násilí) a k tomu, že svou činnost ukončil okamžitě, když poznal, že se poškozené nelíbí, způsobený následek pak byl vyjádřen použitím přísnější zákonné trestní sazby (§ 185 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku) a nemůže být tudíž obžalovanému připisován k tíži duplicitně.

14) Odvolací soud po přezkoumání všech zmíněných okolností případu pak dospěl k závěru, že k naplnění smyslu a účelu trestu u tohoto obžalovaného není zapotřebí jeho přímého výkonu, naopak – při zjištěném náhledu obžalovaného nad vlastní trestnou činností by odsouzení obžalovaného k nepodmíněnému trestu odnětí svobody jen oddalovalo možnost nápravy vadného rodinného stavu, který sice obžalovaný sám zavinil, ale u nějž projevil důvěryhodnou snahu o jeho napravení.

15) Z uvedených důvodů odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku o uložení trestu a podle § 259 odst. 3 pak rozhodl u uložení trestu pod dolní sazbou zákonného ustanovení § 185 odst. 3 tr. zákoníku, za použití § 40 odst. 1 tr. zákoníku (důvody viz výše) ve výměře tří roků, jeho výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v nejdelší možné výměře pěti let.

16) Výroky o uloženém ochranném léčení a o náhradě nemajetkové újmy zůstaly zachovány v původním rozsahu. Obě tato opatření by měla sloužit obžalovanému k tomu, aby zamezil v budoucnu možnost recidivy obdobného jednání, a zejména aby aktivním způsobem pomohl k nápravě následků, které byly jeho jednáním způsobeny.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není řádný opravný prostředek přípustný.

Dovolání proti tomuto rozhodnutí může podat Nejvyšší státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoliv výroku rozhodnutí, a to ve prospěch i v neprospěch odsouzeného a odsouzený pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se jej bezprostředně dotýká. Odsouzený může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud. Nutný obsah dovolání je vymezen v ustanovení § 265f tr. ř.

Praha 20. srpna 2019

JUDr. Vladimír Stibořík
předseda senátu